

TRGOVSKI TOVARIŠ

LETO XXXI

1934

ŠTEVILKA 8

OD ROJENIC DO DANAŠNJIH DNI

Nagovor predsednika dr. F. Windischerja na občnem zboru »Merkurja« dne 6. julija 1934.

Letos smo vstopili v 34. leto društvenega obstanka in dela. V tem razdobju so se zgodile velikanske izpremembe v našem narodu v političnem, gospodarskem, kulturnem in socialnem pogledu. V pričetku našega stoletja ustanovljeno je bilo naše društvo, prva trgovska stanovska organizacija na narodni podlagi, ki je na široko razpela svoja krila na vse dežele, kjer so stanovali Slovenci pa je v tistih narodno in stanovsko ponižnih časih za Slovence združila trgovce in trgovske nastavljenice. Obe okolnosti, delo po vseh slovenskih deželah in skupna organizacija gospodarja in nameščenca, sta imeli ugodne posledice za razvoj društvenega delovanja. Mogoče je bilo zbrati najbolj žive ljudi po vseh naših krajih izmed trgovcev in trgovskih sotrudnikov. V našem društvu se je kmalu po premaganju začetnih težav razvilo živahno delo, ki je v prvi vrsti zbiral naše ljudi trgovskega stanu v en krog, ki je imel premišljen namen, delati smotreno za probujo našega človeka v trgovskem stanu in prizadevati si z vsemi dovoljenimi sredstvi za osamosvojo naše trgovine. Vedeti je treba, da je bilo tedaj težko delati, ker je bilo le malo sposobnih mož in pa voljnih za tako delo, ki je zadelo v mnogem pogledu na težave in tudi na neprijatelje celo med rojaki. Že kar prestari konservativci v našem jarem meščanstvu so z nezaupanjem gledali, kaj prinese ta tedaj še nenavadni stanovski pojav v naših krajih. Bilo je tudi takih, ki so v nas zrlili novo strujo s socialističnimi nagnjenji. Dejstvo pa je, da so po kratkih letih v Ljubljani sami prešle dotlej ne v naših rokah se nahajajoče stanovske in dobrotvorne ustanove v slovenske roke. Društvo je skrbelo, da se je širila stanovska zavest, da smo dobili svoj strokovni tisk, svoj trgovski jezik, svoje najpotrebnejše strokovne knjige, svoje slovensko dopisovanje in slovensko knjigovodstvo. Izobrazbo je naše društvo nudilo s svojim glasilom, s trgovskim koledarjem, s predavanji, s čitalnico, urejeno predvsem za mladega trgovca, s knjižnico, s poučnimi sestanki, z učnimi tečaji in s stanovskimi zbori. Zanimivo je za ves poznejši razvoj v naših stanovskih organizacijah glede obrambe trgovskega stanu, da sem ne brez prezira med trdo liberalno mislečimi ljudmi začel v našem društvu že pred 30 leti gibanje za sposobnostni dokaz v trgovini. Moje prvo predavanje v Merkurju je imelo za predmet vprašanje sposobnostnega dokaza v trgovini, pa je o tem tudi bilo potem pisano v našem tedanjem glasilu. Svoboda v trgovini in prosto vstopanje v trgovske vrste, tudi če so bili to ljudje, ki niso imeli preje nobenega opravičila s trgovino, je bila tedanje

čase mogočna krilatica, ošabno geslo in je bilo treba tudi nekaj poguma, da smo se postavili v naših krajih po robu temu geslu. Danes je za zavednega trgovca prva in zadnja misel, da sme trgovati samo izvežban človek. Od spodaj navzgor gledano v tistih časih nismo imeli nobenih strokovnih šol, tudi ne začetnih poleg praktičnega dela obstoječih, celo v Ljubljani je bila gremijalna šola brez slovenskega pouka in je bilo precej truda treba, da smo dobili posamezne predmete, počeni s trgovskim dopisovanjem, ki ga je prevzel gospod ravnatelj Ivan Volc. Na svojih shodih smo glasno zahtevali svoje trgovske šole, pa je vendar prešlo še skoraj 10 let, da je Ljubljana dobila dvorazredno trgovsko šolo, ustanovljeno od deželnega odbora kranjskega, v resnici v nasprotju s stanovsko zahtevo naših gospodarjev ob petdesetletnici trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Moj prijatelj in tovariš dr. Viktor Murnik je naletel na močno nasprotstvo, ko je začel akcijo za trgovsko akademijo v Ljubljani. Med Slovenci so bile tedaj že žalostne razmere, pa smo celo, kadar je šlo za take strokovne in stvarne stvari, imeli časa in volje dovolj, da smo se šli liberalce in klerikalce. V našem društvu, ki je za male slovenske razmere že pridobilo si nekaj častitljivosti po tolikih letih svojega dela med sicer dokaj mlajšimi stanovskimi organizacijami, je bilo dejansko vse do leta 1914 osredotočeno organizatorno delo v korist naših trgovcev in naše trgovine. Iz našega društva je nastal preporod v mogočni panogi našega gospodarstva. Dolgo časa so z nami korakali skupaj tudi redki naši industrijci in najboljši obrtniki. Obrtniki so leta 1907 dobili prvo splošno obrtniško organizacijo v slovenskem obrtnem društvu v Ljubljani. V novi državi je prišlo kmalu do boljših razmer. V našem društvu je začelo delo za osnivanje gremijalnih organizacij po političnih okrajih Slovenije pa sem v našem društvu pripravil pravila za ustanovitev Zveze trgovskih gremijev in trgovskih združenj, ki je spomladi leta 1920. ob času veličastnega drugega vseslovenskega trgovskega shoda v Unionski dvorani povezala v enoto slovenske prisilne organizacije. Že na tistem ustanovnem shodu Zveze trgovskih gremijev sem v svojem nagovoru v imenu našega društva poudarjal potrebo, da po ustanovitvi Zveze trgovskih organizacij v Sloveniji nastaja nov cilj v Zvezi trgovinskih organizacij za vso našo državo. Ta misel, že tedaj odločno poudarjena, je bila uresničena nedavno tega po odlični zaslugi našega podpredsednika gospoda Josipa J. Kavčiča, ki že 11. leto urejuje naše glasilo »Trgovski Tovariš«. Gospodarske in socialne in seveda tudi kulturne prilike so se po vojski temeljito izpremenile. Za trgovsko izobrazbo sedaj skrbel razni trgovski tečaji, dvorazredne trgovske šole in pa trgovski akademiji v Ljubljani in Mariboru. Za nadaljnje trgovske študije je visoka šola v Zagrebu, pa mnogo naše trgovske učeče se mladine obiskuje tudi trgovske visoke šole v tujini, v Avstriji, Nemčiji, Švici, Franciji in tudi v Italiji. V trgovini so se razmere mogočno izpremenile v narodnem pogledu. Naš živelj, ki je pokazal posebno ob času prevrata, ko se nam je takorekoč v gospodarskem pogledu obrnil svet, veliko sposobnost in prisebnost, je v trgovini v mali, srednji in veliki zavzel mesto, ki mu gre. Število trgovskih obratov je naraščalo. Znatna je delitev po strokah in je razčlenjenost številna. V času do leta 1930. je naraščanje šlo prehitro v prvi vrsti zategadelj, ker ni bilo zadostnega varovala ob pravem času po sposobnostnem dokazu. To ni moglo vedno tako iti in se sedaj opaža v nevšečni dobi obraten pojav v znatni in trdi selekciji. Naše društvo je vsa leta skupna organizacija

trgovskega dela. Ker smo že v početnih časih pričeli s principom, da lepa beseda lepó mesto najde in smo šli na srednjo pot, nam je bilo mogoče v naših krajih preprečiti mnoga trenja in mnoge nemire, ki so jih doživljali v trgovini sosednjih mest. Imeli smo ob pravem času preudarne može na vodilnih trgovskih mestih, ki so znali izogniti se neprijetnostim in nasprotstvom med gospodarjem in uslužbencem. Tako se je pri nas brez resnega trenja uredilo mnogo prej nego v drugih krajih vprašanje nedeljskega počitka, vprašanje zapiranja in odpiranja trgovin, mnoga važna vprašanja službenega razmerja. Nasprotstvo med gospodarjem in uslužbencem ni bilo nikdar tako veliko v naših krajih kakor drugod. Mlad narod smo bili, ki ni imel še svoje razpredene trgovine, pa je bila trgovina sploh še premalo gosto zastopana po krajih, ki so malo ob stran velikega prometa. Vladalo je često patrijarhalno razmerje med gospodarjem in uslužbencem, vajenca in pomočnika ter sotrudnika so smatrali za člana svoje družine in je celo življenje razvijalo se prav po domače. Nasprotstvo se tudi ni moglo prav razviti, ker je bilo trgovskemu naraščanju, v kolikor je bil količakaj sposoben, zapisano in sojeno, da pride v razmeroma zgodnjih letih do samostojnosti. Preko 30 let so mladi trgovci tiste čase komaj postali stari v svojem službenem razmerju. Vse, kar je s tem v zvezi, zlasti pa vprašanje starostnega zavarovanja in starostne preskrbe, ni bilo za splošnost tega razmeroma maloštevilnega stanu posebno pereče. Ko je vprašanje penzijskega zavarovanja v Avstriji postalo aktualno, je bilo celo med uslužbenci pri nas mnogo nasprotja proti uvedbi starostnega zavarovanja za trgovske sotrudnike. Mnogo tudi zategadelj, ker obeti niso bili najboljši: Dolga doba čakanja na rento in skromne dajatve ob dosti napetih plačilih. Do spoznavanja te potrebe je prišlo stoprav polagoma in odločno šele zadnjih 10 letih v novih državi, ko je nastopila v trgovinskem stanu že gneča in je bila zastopanost in razčlenjenost že gosta do prenasíčenosti. V našem društvu je bilo dovolj preudarnosti in daljnovidnosti v tem pogledu pa so naši vodniki odločno poudarjali potrebo, da treba poskrbeti za stara leta našim nameščencem po kupčijskih podjetjih. V našem glasilu, v naših izjavah in v naših govorih, ki so programatičnega značaja, je bilo jasno dovolj in dosledno poudarjeno to stališče. Ker so začeli nemili časi za naše male in srednje trgovce poslednja leta, je misel o potrebi starostnega zavarovanja in bolniške preskrbe hitro dobivala vnetih pristašev med trgovskimi gospodarji in med obrtniki. V takem okolju je seveda dovezetnost za potrebo, pre-skrbeti nameščenca ob časih nadloge, dokaj večja.

Živimo v času, ko se hitro pozablja in skrbi vsakega dneva ne dajo mnogo misliti na preteklost. V obče je v gospodarskem življenju malo smisla za pretekle zasluge, ker je pogled vedno obrnjen v prihodnost. Tako je danes, ko v organizacijah vseh vrst ni tako sklenjenega sodelovanja, kakor je potrebno za vodnike, da imajo oporo in zadostno donišče, celo delo v prisilnih organizacijah težavno. Mi pa smo prostovoljna organizacija in nam je zategadelj uveljavljanje prav posebno težavno. Včasih je bilo pri nas središče celokupnega trgovskega in stanovskega gibanja. Vse akcije so se v našem društvu rodile in vodile. Po prevratu pa se je po naravnih zakonih zgostila mreža stanovskih obveznih organizacij, ki so prevzele velik del našega delokroga. Od nas zamišljene, od nas zahtevane, od nas često naravnost ustanovljene imajo te organizacije sedaj svoj odmerjen delokrog. Našemu društvu, ki je z vso upravičenostjo re-

čeno matica trgovskega stanovskega dela in premišljene stanovske propagande, je danes nekako v vlogi gospodarja, ki je izročil domačijo svojim dobrim sinovom. Nikogar ne zavidamo, veselimo se dela vsake trgovske organizacije, vemo tudi, da je moralo priti do delitve dela in da danes ni več mogoče tisto patrijarhalno sožitje med gospodarjem in uslužbencem, ali naših zaslug za probujo in razvoj slovenske trgovine in slovenskega trgovskega stanu v slovenskih krajih nobeden razborit trgovec ne bi smel pozabljati pa bodisi samostojen, bodisi da je v službi. Naše društvo je vedno iskalo srednjo pot, pot preudarnosti in domenkov pa je po tej poti tudi mnogo doseglo. Razumljivo je, da v gospodarsko slabih časih zavlada čmernost osobito v taki dobi kot je naša, v kateri je gmotna skrb pa tudi želja za uživanje velika, ali navzlic neugodnim prilikam in kljub temu, da je težko zbirati članstvo na skupno delo in skupne priredbe, vendar v jedro naše organizacije ne sme seči obupnost nad sedanjimi razmerami, jedro naših deloljubnih delavcev ne sme zgubiti veselja do dela v organizacijah, čeprav je nehvaležno, kajti ne more biti dvoma o tem, da pridejo zopet boljši in svetlejši časi. Nisem namreč pristaš tistih, ki pravijo, da še nikdar ni bilo tako slabo kakor je sedaj. Priznavati je, da je to in ono v drči, ali kdor nekoliko pozna zgodovino osobito naših krajev, bo lahko dobil priče za to, da je bilo mnogokrat dosti slabejše in osobito, da smo krepko napredovali na polju socialne kulture in se povzpeli tako daleč, da je danes mnogo več umevanja za potrebe bližnjega, ki je v nadlogi, kakor nekdanj in še ne predaleč nazaj.

Gospodarske prilike pri nas in drugod

V trdi borbi za dobrine išče človek v večnem metežu vsakdanjega življenja posebno v dobah naglega izpreminjanja vrednosti kljub vsem oviram stalne vrednote za uspehe svojega truda. S tako prirojeno nagnjenostjo je v današnjih nemirnih dneh človeku težje zadeti pravo kakor zadnja desetletja pred vojsko. Zaupanje in vera v stalne vrednote sta doživela spomladi preteklega leta nepričakovano silovit potres, ko je napovedani ukrep postal resnica, in so amerikanski dolar, zlati malik povojnih časov, ločili od zlate podlage. V temelje gospodarskega reda segajoč preokret v monetarni politiki Združenih držav je za gospodarsko zgodovino preteklega leta brezdvomno najdalekosežnejši dogodek. Vse drugo, kar je sledilo razvredbi zlatega dolarja, so postranske okolnosti. V gospodarskih krizah prizadeva kriza vrednost valute, valuta pa jedva more virtualno ozdraviti krizo.

V gospodarskem pogledu preteklo leto ne spada med ugodna razdobja, prav dovolj nesreč in reve mu je pripisati, ali brez zlohotnega primeska presojsano, je minulemu letu šteči v dobro okolnost, da se zadnje mesece razmere niso obračale na slabše. Dopustno je, pravičnemu presojevalcu govoriti o umiritvi in ustaljenju za splošnost, dočim je na velikem zapadu že bilo jasno videti preobrat na boljše. Konec preteklega leta tako saj ni bil zlonosna antifona za naslednje leto, ki v gospodarskem pogledu seveda ne more še postati blagonosno po trdovratnih tegobah minulih let. Gospodarsko neugodje je v naše kraje prišlo pozneje v goste pa bo tudi obrat na boljše kasnejši. Odprta in skeleča rana v naši ožji domovini je vprašanje razrahljanega denarnega ustroja, katero pač najtehtoviteje doprinaša k vladajoči gospodarski odrevenelosti. Naš mali in srednji gospodar skoro ne more več do kredita. Svetovna gospodarska

kriza je neusmiljeno izpodnesla valuti dveh največjih mogočnjakov Anglije in Združenih držav pa je treba računati s tem, da učinek takih izprememb pride do konca in kraja stoprav po daljših letih. Gospodarsko ravnanje je s takimi ukrepi mogočno omajano pa je posebna nesreča ta, da v gospodarski politiki vodilnih držav v valutarnem pogledu tudi ni več doslednosti, ki bi služila za vzgled gospodarski politiki manjših in najmanjših narodov, prav tako, kakor je po pravici velikim državam očitati neiskrenost in nedoslednost v vprašanju carinske zaščite. Od slabših zahtevati, da podro zidove svoje obrambe, sam pa v isti sapi graditi nove carinske trdnjave in jim za družbo uvajati uvozne prepovedi, kontingente in kompenzacije. Svet se je dvignil do blagostanja v svobodi prometa blaga in kapitala pa so represivne mere zadnjih let prav po velikih državah in stremljenje za avtarkijo največja motnjava in ovira, da se opešano in izpehano gospodarstvo opomore znova. Visoko življenjsko stopnjo, doseženo ob času prostega prometa in dela, bo težko obdržati, ako zapademo v patriarhalno primitivnost in se države zabubijo proti ostalemu svetu. Napake v svetovni gospodarski politiki so prav tako malo srečne, kakor je v naših razmerah lahko usodepolno prizadevanje, da se enostransko delajo ukrepi v dozdevno korist ene sicer velike panoge, pa se pri tem pozablja, da so gospodarski pridi prepleteni na gosto in da našim kmetijskim pridelkom ne odpremo pota v tujino, kjer bi delali ondodni proizvodnji napoto, tudi ne za ceno uničene obrtnosti, ki smo si jo razvili z velikim naporom. Samo od kmetovanja ni blagostanja. Ni gospodarske povzdige brez obrtnosti, brez trgovanja in izmenjevalnega prometa. Vseposod so vzgledi in priče za to pa je tudi pri nas pereča nujnost, da se v svoji gospodarski politiki složimo v prizadevanju za gospodarsko solidarnost vseh stanov. Trgovinsko politično smo v preteklem letu v primeri z letom 1932 navzlic poostritvi gospodarskega in socialnega položaja stali ugodneje pa so se zadnji meseci prošlega leta izkazali glede našega celokupnega prometa z inozemstvom po svojih zaključnih računih za aktivne. Naša trgovinska bilanca je v preteklem letu aktivna. Okolnost je gotovo svilla točka, ki prihaja v dobro naši valuti v obračunih z inozemstvom. Zahteva pa veliko gospodarskih žrtev med trgovci. Izvoz je bil močnejši od uvoza, vendar ne smemo pozabiti, da uvažamo vedno še velike množine blaga, ki bi jih mogli pogrešati v trdih časih avtarkičnih stremljenj, zlasti v kolikor so luksuznega značaja, odnosno bi bilo mogoče, da glede takega blaga, ki gre v zadostne množine, mislimo na lastno produkcijo, ki je tudi zategadelj velikega gospodarskega pomena, ker se s tem krepi in jača konsumna moč v naši zemlji v korist našemu kmetijstvu, ki ima vedno večje težave pri prodaji v inozemstvu. Neutajljivo dejstvo je, da napreduje stremljenje po dosegi kolikor mogoče dovršene avtarkije tudi glede poljedelstva celo tam, kjer so naravni predpogoji slabi ali saj manj ugodni za kmečke pridelke. Množina uvožene robe se krči in pada, ne da bi morda ne bilo v tujini blaga, ki bi rado našlo kupca pri nas. Tudi carina ni edina in prava ovira, ker se vseposod v izvozni kupčiji iz ozirov na izkoristljivost obratnih naprav prodaja blago po cenah, ki na sebi zaostajajo za napravnimi stroški, pač pa negotovost položaja, velike kreditne neprilike, valovanje denarne vrednosti, zlasti pa težave, ki jih srečava kupec vseposod po svetu, kadar zahteva plačilo za prodano blago. Nabava in preskrba plačilnih sredstev za inozemske kupčije je okorna, riskantna in včasih prav nemogoča. Razmere so take,

da so od prejema blaga iz inozemstva pa do prodaje in vnovčenja blaga lahko razmere docela drugačne. V trgovini sami so težave in neprilike že velike in povzročajo skrb. V industriji je položaj posebno težak osobito tam, kjer je dolgotrajno postopanje od prejema potrebnih surovin pa do prodaje in plačila fabrikatov. Neprilike povzroča uvoznikom osobito v manufakturni trgovini in tam, ker gre za lepotila, neenakomernost v izvajanju in navajanju carinskih postavk. Pri tem ni v nemar pustiti okolnosti, da je v današnji gneči za kredit in težavi za gotovino visoka carina, vezana z robo za dolgo dobo, istotako cokla za gladko trgovanje. Če se krči obseg trgovine pa vsled manjšega uvoza prihaja izvoz do presežka, je v tem pojavu tudi mnogo gospodarskega gorja zapopadenega, ker krčitev trgovinskega obsega seka globoke rane v trgovskih vrstah, da često porazno vpliva na blagostanje številnih kupčijskih eksistenc. Ne samo gospodarjev usoda je v igri, tudi številnih uslužbencev, posredovalcev, trgovskih potnikov in zastopnikov.

Tekom leta 1933. vseskozi stabilna obrestna mera pri Narodni banki za eskont menic 7 in pol, za lombard 9 ter pri Državni hipotekarni banki za a vista vloge 6 odstotkov se začne spričo zahtev gospodarskih krogov. Majati in je v februarju 1934 že padla pri Narodni banki na 8 odstotkov, odnosno na 7 odstotkov, pri Državni hipotekarni banki na 5 odstotkov, dočim so blagajniški zapisi Narodne banke trimesečni na 2 in pol odstotka od prvotno 5 odstotkov pred letom. Obrestna mera Narodne banke je sedaj važna za zasebne denarne zavode tako za aktivno obrestno mero, ki mora biti 1 odstotek pod Narodno banko, kakor za pasivno, ker ne sme biti nad 5 odstotkov čez nivo Narodne banke. Državni papirji so ob pocenitvi denarnega trga v svojih tečajih hitro skočili — inozemski in domači.

Zanimivo za presojo današnjih razmer je gibanje v stanju trgovinskih in obrtnih obratov. V preteklem letu je bilo prijavljenih 777 novih trgovinskih obratov, odjavljenih pa 2.127. Obrtnih obratov je bilo lansko leto prijavljenih 1.293, dočim je bilo odjavljenih 2.591. Posebej v gostilniškem obrtu je bilo preteklo leto prijavljenih 366, odjavljenih pa 358 obratov. Skupno stanje vseh trgovcev koncem preteklega leta je 10.099 proti 12.935 konec leta 1931., dočim je znašalo konec leta 1933. število vseh obrtnih obratov všteti gostilniške 31.630 napram 32.913 konec leta 1931. Industrijskih podjetij je bilo priglašanih leta 1933. vsega 26, odjavljenih pa 8.

POLLETNA BILANCA RUSKEGA GOSPODARSTVA

Revolucionarni vzmah je v Rusiji nekoliko ponehal, kažejo se znaki nekakšnega prehoda do meščanstva, nekakšnega oddiha na duševnem polju. V gospodarstvu se pa o tem ne more govoriti. Kljub dušljivemu bremenu birokratizma in morda ravno za cero manjših zahtev na drugih poljih se je bistvenim panogam gospodarstva posrečilo, da so svoje zaključke nadalje izboljšale. Ta razvoj moramo poznati, če hočemo sedanji položaj Sovjetske Rusije pravilno presoditi. Pravo sliko gospodarstva si je že zato težko ustvariti, ker v Rusiji že davno več ne priobčajo tekočih statistik. Opazovalec mora slediti drugim poročilom, govorom itd. in si mora številke sam zbrati in urediti. Sistematika se na ta način ne da

doseči in marsikakšna važna vrzel se pogosto ne da zamašiti. Ob strogi samokritiki, ki je že par let sem v Rusiji običajna in ki pusti pri miru samo temelje sovjetskega sistema, spričo navade, da se nezadostni in deloma katastrofalni zaključki (železnice, stanje živine itd.) javno objavljajo, moremo v absolutnih izmerah navedenim številkam precej verjeti. Da je bilo prvo letošnje polletje res izdatno boljše kot prvo lansko polletje, je razvidno tudi iz večjih surovinskih zalog in iz boljše preskrbe industrije s potrebnim blagom.

Težka industrija

Najboljše zaključke izkazuje težka industrija, najbolj ljubljeni otrok sovjetov. Številke, ki jih v sledečem navajamo, nam to povedo; primerjamo prvo lansko in prvo letošnje polletje. Produkcija črnega premoga je narasla od 34·7 mil. ton za 27 odstotkov na 44 mil. ton; s tem je bila prekošana celoletna produkcija 1932 in je bil letošnji načrt izpolnjen s 46·6 odstotka. Ker je za drugo polovico leta pri večini gospodarskih panog predvidena večja produkcija kot za prvo, je prav zelo verjetno, da bo letos pri premogu izvršen ves 100 odstotni načrt. Vsekakor je bilo v istem času preteklega leta izpolnjenih samo 42·8 odstotka načrta, t. 1932 pa celó samo 37 odstotkov. Manj ugodna je bila produkcija nafte, ki je narasla sicer za 18·7% in je dosegla 11·8 mil. ton, a je izpolnila letni načrt le s 40·8 odstotka. Produkcija koksa je bila s 6·6 mil. ton za 43 odstotkov večja kot lani; prav tako veliko so narezali šote.

Zelo dobro se je odrezalo surovo železo; s 4,900.000 ton, kar je za 54·7 odstotka več kot lani, je bila produkcija večja kot v vsem letu 1929 in je bil letni načrt izvršen z 49·1 odstotka. Produkcija jekla je narasla za 48·4%, na 4,490.000, kar je 45·8% letnega načrta, produkcija valjanega blaga se je dvignila za 36 odstotkov na 3,090.000 ton ali na 46·8 odstotka letnega načrta. Vse to pa prekosi produkcija aluminija, ki je od lani na letos narasla od 1,100.000 ton, na 6,050.000 ton, ali za celih 450 odstotkov!

Izdelovanje traktorjev v treh velikih tovarnah v Stalingradu, Harkovu in Čeljabinsku je naraslo od 30.126 na 44.762 kosov s čimer je bil polletni načrt dosežen z 98·6 odstotka. Avtomobilov so zgradili 34.211 proti 19.723; 8416 je bilo osebnih avtomobilov, ostali so bili tovorni. Polletni načrt je bil dosežen s 100·2%. Tudi izdelovanje traktorskih nadomestnih delov, ki so za poljska dela posebno važni, je doseglo 6·1% več kot je bilo predvideno v polletnem načrtu.

Neugodno je zaključila industrija železniškega materiala. Sicer je znatno presegla prvo lansko polovico, a je daleč zaostala za načrtom: namesto 632 lokomotiv jih je bilo izdelanih samo 513, namesto 19.600 tovornih vagonov 14.368 in namesto 936 osebnih vagonov le 641. Nasprotno je pa industrija železniških nadomestnih delov izvršila polletni načrt v polnem obsegu.

Na kemičnem polju je narasla izdelava žveplene kisline za 35·8% na 330.000 tor, izdelava superfosfata za 36·1% na 434.000 ton in izdelava sulfatnega amonija za trikratno količino na 41.000 ton.

Vsa težka industrija je izpolnila letni načrt s 47·4 odstotki proti 42 in 35 odstotkom v isti dobi let 1933 in 1932. Njena brutoprodukcija, preračunjena na rublje gospodarskega leta 1926/1927, je narasla od 7349 milijonov rubljev na 9488 milijonov ali za 29·1%; pomen teh števil nam postane posebno jasen tedaj, če jih primerjamo z onimi iz leta 1930, ko

je produkcija vsega leta (ne polovice), računjena v istih rubljah, dosegla le 9090 milijonov rubljev. Omogočen je bil v bistvu ta veliki napredek z večjo delovno kapaciteto posameznih delavcev in z vedno večjo mehanizacijo dela; večja delozmožnost delavstva zopet je posledica neprestanega pouka in poostrenih akordnih mezd. Število delavcev v težki industriji je bilo od prve lanske do prve letošnje polovice pomnoženo samo za 200.000 glav ali za 10·3 odstotkov, kar je neprimerno manj kot napredek produkcije. Prvič v zadnjih letih se je v prvih letošnjih mesecih posrečilo za financiranje tako važno znižanje lastnih stroškov, in sicer za 5·5 odstotka.

Druge gospodarske panoge

O poljedelstvu se naravno zaenkrat še ne more dosti reči. Načrt posetve je bil zadovoljivo izveden in z 10. junijem izpolnjen, dočim je bilo v drugih letih ob istem času doseženih le 85 do 92 odstotkov. Letina sama pade popolnoma v drugo polovico leta. Pri goveji živini se je po lanski globinski točki pojavilo majhno izboljšanje, dočim se krčenje števila konj še ni dalo ustaviti.

Težke skrbi povzročajo sovjetom slej ko prej železnice. V prejšnjih letih so stavili na železnice zahteve, ki jih te nikakor niso mogle izpolniti; sedaj se je to deloma nekaj popravilo, a izboljšanje je še popolnoma nezadostno, in vse gospodarstvo Rusije je vsled medostatkov pri železnicah še zmeraj skrajno ogroženo. Prevoženih je bilo v prvi letošnji polovici 268 milijonov ton blaga, to je samo 10 milijonov več kot v isti lanski dobi. In čeprav je dnevna povprečnost narasla od 50.300 naloženih vagonov na 53.700, je bilo vendarle v prvih šestih letošnjih mesecih skoraj en milijon vagonov manj naloženih kot sta to zahtevala načrt in gospodarstvo Rusije.

Zelo slabo je delala tudi takozvana lahka industrija, ki izdeluje porabno blago za prebivalstvo. Doslej ta industrija ni priobčila še nobenih števil, kar pač ni dobro znamenje. Ljudski komisariat za lahko industrijo so pred kratkim popolnoma preustrojili, od česar si obetajo znatnega izboljšanja; najbrž čakajo na to izboljšanje in bodo šele potem prišli s številkami na dan. Neka majhna notica v »Pravdi« od 20. julija nam pa pač pove, da v treh posebno važnih panogah volnene, bombaževе in čevljarске industrije niso bile dosežene niti lanske količine, kaj šele one, ki jih je predvideval načrt za letos.

Kot prva industrijska panoga je mogla zlata industrija, v zadnjih dveh letih posebno negovana, 26. junija poročati o izpolnitvi svojega polletnega načrta. Absolutnih števil ta industrija načelno ne priobčuje in nam tudi letos samo pove, da so bili zaključki za 51 odstotkov boljši kot oni v prvi lanski polovici, ki jih pa ne poznamo; vemo le, da je bilo v vsem letu 1933 proizvedenih nekaj nad 100 milijonov rubljev zlata.

Neki pojav, ki se je v zadnjih letih zmeraj pokazal, tudi letos ni izostal: v stremljenju, da se načrt po možnosti izpolni, se v zadnjih tednih pred polletnim in letnim zaključkom zmeraj posebno intenzivno dela, nakar nastopi v prvih tednih novega polletja tem hujša reakcija. Tako je bilo tudi v letošnjem januarju in v letošnjem juliju; tako je na primer v prvih desetih julijskih dneh napram zadnjim desetim junijskim dnevom padla produkcija valjanega železa za 16·3%, vrtnanje nafte za 13·8%, produkcija superfosfata za 21·6%, izdelovanje traktorjev za 28·3%, osebnih avtomobilov za 54 in produkcija tovornih avtomobilov celo za 62 odstotkov.

Vobče vidimo, kakor pogosto v prejšnjih letih, da težka industrija najbolje dela, dočim lahka industrija daleč zaostane, kar je občuten udarec za konsumenta; in vidimo tudi, da katastrofalni položaj železničarstva še nadalje ogroža gospodarsko delovanje sovjetske Rusije. Š. V.

ŠE NEKAJ O GOSPODARSKI OFENZIVI JAPONSKE

Bil je čas, ko je skoraj vsako drugo poročilo, tičoč se gospodarskih stvari, prišlo iz Amerike ali pa je bilo v zvezi z ameriški koristmi. Newyorška borza se nam je zdela glavna žila mednarodnega finančnega sveta, in severoameriške blagovne borze so bile merodajne za svetovne cene. Posojila največjega obsega so se najemale po večini v New Yorku, veliki krediti državnim ali gospodarskim skupinam so prihajali iz New Yorka, vsak uglednejši bankir je imel zveze z New Yorkom. Danes to ni več tako. Finančne niti se ne stekajo več vse v New Yorku. V sedanjem mednarodnem neredu se že jasno oblikujejo nove razvojne črte. Gospodarsko solnce ne obseva več samo zapada, temveč sije z zmeraj večjo močjo tudi na dežele vzhoda. Velik del gospodarskega sveta prihaja v območje Japonske, in sicer večkrat neverjetno hitro. Pri tem izbira Japonska drug sistem kot New York ali London. Ta dva delata v prvi vrsti s finančnimi sredstvi, Japonska ne, in bi tudi zaenkrat še ne mogla. Ona pošilja v posamezne dežele komisije, ki trge po načrtu in sistematično obdelujejo. Dan na dan beremo o japonskih komisijah v Afriki, Srednji Ameriki, Južni Ameriki itd. To niso samo obiski vljudnosti, to je temeljito in intenzivno delo, kakor nam priča uspeh. Seveda bo Japonska te metode vedno bolj podprla tudi s finančnimi sredstvi. Saj je dobila lani in tudi že letos mnogo denarja. Morda ni več daleč čas, ko bo postal Tokio mednarodni finančni trg in bo dovoljeval posojila. Vedno več je slučajev, ko ustanavljajo Japonci bančne podružnice v inozemstvu, zaenkrat največ v Aziji. Zmeraj na novo nastajajo japonske plovne črte in osamosvajajo izvozno japonsko blago od tujih ladij. Kako je napredoval japonski izvoz v razne kraje, smo že povedali v prejšnjih člankih. Zanimalo nas bo, da se je na primer japonski izvoz v oddaljeno Finsko v prvi letošnji polovici pomnožil za 60 odstotkov, v Anglijo pa 35 odstotkov; izvoz v Nemčijo je narasel za tretjino, v Francijo še več, v Skandinavijo skoraj za polovico, v jugovzhodno Evropo za 400 odstotkov! Vedeti pa moramo, da Japonska tudi mnogo uvaža, več kot izvaža. A tudi tukaj se vrši hitra sprememba. Leta 1930. je znašal uvoz Japonske dve milijardi jenov, izvoz 1770 milijonov, leta 1933. uvoz 2470 in izvoz 2360 milijonov jenov. Razmerje med uvozom in izvozom se bo brez dvoma letos še nadalje spremenilo. Značilno je sledeče: Pri uvozu surovin daje Japonska prednost onim v čisto nepredelanem stanju, zato, da se kolikor možno mnogo dela izvrši v deželi sami in se prihranijo devize. Uvaža se samo surova volna, samo surovo železo itd. Razmeroma redki so slučaji, da si gradi Japonska tovarne v inozemstvu, kako to delajo Holandci in Angleži, ki gradijo v Egiptu in Indiji predilnice in tkalnice; sicer so mezde tam nižje, a brezposelnost doma raste. Mogoče tiči tudi v tej tendenci deloma skrivnost uspeha japonske zunanje trgovine.

Na mnogih krajih se Japonska ne omeji samo na izmenjavo blaga, temveč si skuša dobiti tudi koncesije za izkoriščanje zemskih zakladov in nakupuje zemljo. Tako si je v zadnjih letih pridobila na otokih Borneo in Nova Gvineja koncesije za sekanje lesa, vrlanje petrolejskih jam, dobivanje kopala itd. Tam gradi ceste in ladjedelnice, zaposluje japonske rokodelce, trgovce, ribiče itd.

Omenimo naj kakor smo enkrat že rekli, tudi izboljšanje kvalitete japonskega eksportnega blaga. Časi, ko je opeka napravila blago težje, so že davno minuli. In tudi zavojnica je postala brezhibna. Japonska vlada stalno nadzira eksport. Eksportne tvrdke, ki so kdaj kaj zagrešile, pridejo pod najnatančnejše nadzorstvo.

O metodah, ki niso zmeraj brezhibne, smo tudi že govorili. Pridenemo še nekaj. V Afriki so prevzeli Japonci stare ameriške označbe C, CC, CCC, Superior, in ubogi črnci misli, da je to njegovo staro ljubljeno blago. Večkrat napišejo na blago »British manufacture«, ne »British manufacture« (angleško blago). Napravijo torej nalašč tiskovno napako, in kdo jim kaj more! Črnci seveda ne vidi prevare in ima o za c. Na fotografijah vidiš napis »Made in Engdand« ali pa »Made in Germeny«, namesto England in Germany (made izg. mejd. = narejeno). Neki kraj, kjer izdelujejo nože, so prekrstili v Solingen, in nobena inštanca jim ne more do živega, če pišejo »made in Solingen«. Drug kraj, kjer imajo eno največjih pivovarn, so prekrstili v Plzen, in pivo gre kot plzensko pivo ven v svet. Včasih bereš tudi »A. g. a. made in Germany«, to je toliko kot »As good as made in Germany = ravnotako dobro kot napravljeno v Nemčiji. In kdo pazi na »A. g. a.«! Poslužujejo se pri napisih skoraj izključno le angleščine. V zadnjem času so pričeli Japonci svetovnoznane nemške knjige enostavno fotografirati in prodajajo kopije za 25 do 30 odstotkov nemške založne cene, zlasti v Chile in na Kitajskem; večinoma so to tehniške, medicinske in zgodovinske učne knjige, zemljevidi in knjige umetnostne zgodovine.

O forsirani japonski eksportni ofenzivi beremo v letošnjem avgustu zopet vrsto zanimivih poročil. Tako na primer se pogaja Japonska z Rusijo o odplačilu ruskih predvojnih dolgov s pavšalno vsoto in o širokem dovolilu prodaje japonskega blaga v Rusiji, za kar bi prevzela Japonska polno jamstvo napram svoji industriji. Zdi se, da so Rusi tem predlogom naklonjeni, ker so japonski izdelki tako zelo poceni. Težja so pogajanja s Turčijo, ker se drži Turčija neomajno načela stoddotnega izenačenja trgovske bilance s posameznimi državami. Japonska delegacija v Turčiji bi rada zlasti bombaž in sol.

V zadnjem času prihaja v Zedinjene države iz Japonske vedno več obleke, in sicer v neoporečno dobri kvaliteti. Cene so tako nizke, da je na primer prodaja domačih ameriških nogavic padla od lani za 25 do 30 odstotkov. Najboljši japonski izdelek stane samo 10 centov, dočim srednjeverstno ameriško blago ne pride pod 40 do 50 centov.

Posebno močna je japonska eksportna ofenziva v zadnjih mesecih v Afriki, zlasti v Maroku. Že leta 1933. je bila v trgovini z Marokom Japonska prva za Francijo, pred Nemčijo, Anglijo in Italijo. Sedaj je pa najbrž tudi že Francijo dohitela ali zelo prehitela. Dočim so pa evropske države dobre odjemalke maroškega blaga, ne kupi Japonska skoraj prav nič. Japonci prodajajo zlasti gumijevo blago, tekstilije, vozna kolesa, kr-

tače in žarnice. Prvotne pritožbe o slabi kvaliteti japonskega blaga so tudi tukaj skoraj popolnoma utihnile. Kot primer navajamo cene žarnic: japonska žarnica z gorilnostjo 700 ur stane 1 dinar 35 par, najcenejši evropski izdelek z gorilnostjo 1000 ur pa 6 dinarjev 30 par. V Maroku je vsled japonske ofenzive posebno ogroženo domače rokodelstvo, zlasti izdelovanje usnjenega blaga, nakitja itd. Tipične »maroške copate« n. pr., narejene na Japonskem, prodajajo Japonci 1 par po 7 frankov in pol, dočim stanejo nabavni stroški v Maroku samem najmanj 16 frankov in pol! Itd. Marokanci se skušajo te nadležne konkurence na vse načine otresti!

Približno podobno je v Vzhodni Afriki (Tanganjiki). Delež Japonske v trgovini te dežele je narasel od 21 odstotkov leta 1933 na 39 odstotkov v prvi letošnji polovici; in tudi tukaj Japonci skoraj nič ne kupijo. Japonska prodaja zlasti bombaževino, izdelke iz volne, svile, umetne svile, dalje cement, čevlje, perilo, kolesa, pnevmatike, igrače, dežnike in »plzensko« pivo.

Brez pripomb poročamo še sledeče podatke o japonski gospodarski ofenzivi:

Japonske igrače izrivajo nemško blago z ameriškega trga. Japonska bije Nemčijo v eksportu piva v Zedinjene države. Ameriški blagovni koncern Woolworth prodaja japonske kladive po 10 cents = 4 Din 40 par. Na angleškem tekstilnem trgu se je pojavila »one shilling shirt (srajca za 1 šiling), ki je japonskega izvora; 1 šiling = 11 dinarjev! Japonska prodaja v Holandiji kolesa po 10 švicarskih frankov. Neki Švicar je kupil v Severni Afriki svileno srajco japonskega izdelka za 1 francoski frank. Japonska prodaja v Nemčiji nalivna peresa po 20 fenigov. Japonska prodaja v La Chaux-de-Fonds (švicarsko urarsko središče) ure po kilogramih, 36 švic. frankov = 540 Din za 1 kg. Japonska prodaja na francoskem Madagaskarju umetno svilo po takšni ceni, kakršne so mezde v francoskem svilenem središču Lyonu.

Japonski radio-aparati so v Avstraliji za polovico cenejši kot avstralski. Japonska je na Novi Zelandiji za 80 odstotkov cenejša kot neka švicarska celuloidna tovarna. Nadomestne hruške za žepne svetiljke zahtevajo v Nemčiji najmanj 5 fenigov fabrikacijskih stroškov, Japonci jih ponujajo po 2 feniga. Na Dunaju bo ustanovljen japonsko evropski centralni urad za preplavljenje Balkana z japonskim blagom. V Braziliji naletiš na strnjene japonske kmečke naselbine, ki imajo po 150.000 prebivalcev. Japonska gradi za Brazilijo 36 vojnih ladij in dobi za 18 od teh ladij brazilsko kavo. Armado republike Perú v sporu z republiko Kolumbio (obe republiki sta v Južni Ameriki) so opremenili Japonci. Japonska trgovska delegacija potuje po južnoameriških državah Chile, Brazilija, Argentina in Perú, z namenom, da evropsko konkurenco popolnoma izrine. Japonci prodajajo v Kongu (Afrika) bombaževo tkanino za polovico ceneje kot Angleži. Japonska umetna svila izriva angleško umetno svilo iz Južne Afrike, ki je angleška kolonija. Japonci prodajajo v Abesiniji 90 odstotkov vsega tam rabljenega enotnega sukna in kupujejo obsežna zemljišča za pridelovanje bombaža. Itd.

Dr. V. Šarabon

SVETOVNI BLAGOVNI TRGI TRDNEJŠI

V zadnjih tednih julija je postala tendenca na mednarodnih blagovnih trgih trdnejša. To velja v prvi vrsti za pšenico, dalje za krmilne žitarice, slanino, bombaž, kavčuk itd. Pobudilno je vplivalo med drugim izboljšanje pšeničnega statističnega položaja v Ameriki. Evropski trgi surovega masla so trpeli vsled preobilice prekomorskega surovega masla na londonskem trgu. Brazilski kavi ni dosti pomagalo, da je bilo v prvi letošnji polovici uničenih 3,300.000 vreč kave. Trgi čaja so odnehali, povpraševanje je razočaralo. Svetovni sladkorni trg je bil v znamenju pričakovanja. Izgledi na uspeh kavčukove produkcijske omejitve so bili splošno ugodneje ocenjeni. Navzgor gibanje se je pojavilo na ameriških bombaževih trgih, k čemur je mnogo pripomogla suša v Teksasu, glavnem ameriškem bombaževem ozemlju. Zelo so pa padle cene volne, in sicer vsled uvozne prepovedi v Nemčiji, vsled rezervirakosti Japonske in vsled slabega položaja volnene industrije v Angliji, Belgiji in Franciji. Kartel cinka je bil še enkrat provizorično do konca tekočega leta podaljšan, pri čemer je bila produkcijska kvota zvišana od 50 na 60 odstotkov.

Podamo običajni seznam:

Blago	Borza	Začetek julija	Začetek avgusta
Pšenica	Chicago	92.75	98.87
Rž	Chicago	65.12	71.75
Kava	New York	9.87	9.—
Sladkor	New York	1.73	1.73
Surovo maslo	Koebenhavn	1.34	1.30
Bombaž	New York	12.15	12.85—13.30
Džuta	London	14.75	14.37
Volna	Bradford	31.—	27.—
Baker	New York	9.—	9.—
Cin	New York	50.—	51.95
Srebro	London	20.31	20.44
Kavčuk	London	6.56	7.—

* * *

Vrednost agrarnih produktov na svetovnih blagovnih trgih se je od srede 1932 dalje povečala za približno 24 odstotkov. Najbolj se je povečala vrednost agrarnih industrijskih surovin, za ca 65%. Zato je tudi najbolj narasla nakupna moč dežel, ki te surovine proizvajajo, pri čemer omenimo zlasti agrarne države Britanskega imperija, ki proizvajajo volno, bombaž, kavčuk, džuto itd. Tu je nastalo v teku zadnjega leta takorekoč neko svetovnogospodarsko središče poživljenja. V drugih agrarnih ozemljih (Južna Amerika, Jugovzhodna Evropa) položaj sicer ni tako ugoden, vendar se javljajo tudi tukaj pričetki poživljenja. To poživljenje v važnih agrarnih deželah sveta je imelo posledico, da je nekaj dežel, med njimi zopet v prvi vrsti one v Britanskem imperiju, moglo svoje trgovske bilance izdatno aktivirati in da so pričele odplačevati svoje inozemske dolgove oziroma odplačevanje zvišati. Ugodne posledice tega odplačevanja so se pričele kazati pri plačilnih bilancah in na važnih kreditnih trgih upniških držav. Ne more se pa doslej še ugotoviti zvišanje uvoza fabrikatov v agrarnih državah; breme dolgov je očitno tako veliko, da je doseda-

nje zvišanje izvoznih skupičkov v teh agrarnih državah zadostovalo morda le za zvišanje odplačevanja in pa za tvorbo potrebnih deviznih rezerv.

Vsekakor je korist, ki jo imajo nekatere industrijske države od dviga nakupne moči agrarnih držav in od splošno boljše konjunktуре potom rastočih surovinskih cen, tako velika, da bi bil gospodarski razmah sveta s pretrganjem konsolidiranja na trgih surovin znatno oviran in zadržan.

V avgustu je bila tendenca zmeraj na novo trdnejša. Tako so se zopet utrdile cene žita in so jim dale zmanjšane zaloge trdno oporo. Dežele, ki so navezane na dobavo s svetovnega trga, bodo morale plačati najbrž višje cene. Zelo trdni so bili evropski trgi surovega masla. Misli se, da bodo v jeseni zaloge surovega masla pošle. — Brazilski trg kave je trpel na pomanjkljivi prodaji, vendar so se cene držale. — Trgi čaja so v ceni najprvo odnehali, nakar se je povpraševanje zboljšalo. — Trgi sladkorja so kazali slabši razvoj cen. — Na ameriških bombaževih trgih se je zadnja tendenca na hausse po 10. avg. močno omilila in se tudi za bližnjo bodočnost ne pričakuje zboljšanja. Pač pa so se cene volne spričo zadnjih živahnih nakupov od strani Bradforda, Japonske in Avstralije ojačile in prav tako tudi cene džute. — Začetek kavčukove restrikcije od 1. avg. dalje je zanimanje za kavčuk nanovo vidno poživil in so šle cene polagoma navzgor. — Trg bakra je bil pod vtisom borbe med ameriški in afriškimi producenti in se je to v cenah zelo poznalo. — Po svincu so precej povpraševali; ker je cena srebru narasla, računijo tudi z večjo svinčeno produkcijo. Glede srebra smo že govorili in bomo priobčili še poseben članek. — Cink si je opomogel, ker so zaloge močno padle. — Cin se drži na prejšnji višini.

Seznam cen na koncu avgusta:

Pšenica	105.25
Rž	87.37
Kava	9.75
Sladkor	1.66
Surovo maslo	1.76
Bombaž	13.30
Džuta	15.12
Volna	28.00
Baker	6.87
Cin	52.00
Srebro	21.16
Kavčuk	7.62

Žir.

NAŠE GOSPODARSTVO V PRVI POLOVICI LETA 1934.

Bežen pregled našega gospodarstva v prvi polovici leta nam ne daje enotne slike. Na eni strani opažamo nekatere znake izboljšanja, na drugi strani pa je še mnogo nerešenih problemov, brez katerih rešitve ni pričakovati temeljitega izboljšanja. To je predvsem agrarna kriza, s katero pa je tudi v zvezi problem našega denarstva, ki se ne premakne nikamor naprej, pa naj pošljemo še toliko utemeljenih resolucij in predlogov na vsa mogoča mesta. Problem postaja tudi politično vedno bolj važen in imel bo gotovo tudi posledice, ki se bodo čutile skozi dolgo dobo let.

Med ugodnimi znamenji v našem gospodarstvu moramo omeniti na splošno naraščajočo produkcijo. V primeri z istimi meseci lani se je letos industrijska produkcija izboljšala, povečalo pa se je tudi število zaposlenega delavstva. Velik del tega izboljšanja ima sezijske razloge, ker se je letos radi ugodnega vremena začela preje gradbena sezija, ki pa ni več tako močna, kot je bila še pred dvema letoma. Poleg tega je začela letos lesna industrija prej z delom v gozdovih kot prejšnja leta. Vse to je povzročilo stalno dviganje števila zaposlenega delavstva, toda treba je počakati nadaljnjega razvoja, ki bo pokazal, koliko stalnosti je pripisovati tem številkam.

Indeks cen polagoma narašča, izboljšuje se tudi promet tako na železnih kot v pomorskih pristaniščih. Zadnja dva meseca so znatno narasli tudi tečaji državnih papirjev, toda tudi za to hoso velja, da je treba počakati, kako se bo vzdržala. Za njeno dobro fundiranje govori dejstvo, da so se tečaji dvignili v poletnih mesecih, kar se doslej ni dogajalo in je nastopilo navadno sezijsko poslabšanje radi mrtve sezijske v teh dveh mesecih.

Zunanja trgovina kaže naraščajoče številke. Izvoz narašča, toda v še večji meri uvoz, kar pomeni, da nam inozemstvo zopet več kreditira in da naša trgovinska politika ni dovolj ovirala uvoza, ki se razvija ugodno vključno temu, da nasproti doživlja naš izvoz vedno večje težave. Tu bo morala stopiti naša trgovinska politika, ki je bila doslej zelo liberalna, pač na druga pota kot nam dajejo vzgled druge države. Naše gospodarske korporacije so bile tudi v tem razdobju zelo agilne, opozarjale so na vse nedostatke ter se niso omeževale samo na kritiko, ampak tudi dajale pozitivne nasvete. Najbolj konkretna je bila v svojih zahtevah Zveza industrijcev v Ljubljani, ki je aprila objavila svoje zahteve. Seveda so deloma te zahteve pokazale, da se pri Zvezi industrijcev postavljajo problemi bolj s praktičnega stališča, vendar bi predlogi pomenili zdravo podlago za nadaljnje razpravljanje, ker se nekateri dajo kaj lahko izvesti in sicer v najkrajšem času. Tudi ni na tem mestu prostor za kritiko teh načrtov, katero moramo samo kot kronisti registrirati. Podobno so tudi inženjerji in arhitekti povedali svoje mnenje o gospodarski obnovi in kaj je zanjo potrebno storiti.

Aprila 1934 je bil vpeljan zasebni kliring v angleških funtih ter v španskih pezetah. S tem se je krog deviz v privatnem kliringu znatno razširil in je bil storjen nov korak naprej k čim svobodnejši devizni trgovini, ki je n. pr. v sosednji Avstriji pokazala dobre rezultate. Ta mesec je začela Narodna banka tudi v znatnejši meri repatriirati zlato, ki ga je imela deponiranega za razne operacije v inozemstvu. V domači produkciji imamo zabeležiti, da je bil ta mesec izdelan tudi prvi avtomobil v naši državi. Je to sicer samo montiran avtomobil, toda začetek je tu in na podlagi dosedanjih izkušenj sodeč je bolje tako, kot pa če bi začeli kar na veliko, pa bi stvar propadla. V aprilu so bile tudi zvišane italijanske uvozne carine na les, kar je pomenilo posebno za Slovenijo občuten udarec, katerega druge pokrajine niso čutile. Še bolj pa je postal ta padec občuten po preferencialu za Avstrijo. V mednarodnem gospodarstvu moramo omeniti odločilen korak Italije, ki je zaradi stalnih izgub zlata poostrila svojo deflacijsko politiko. Znižane so bile plače državnim uradnikom, znižane pa tudi najemnine in na trgovce se je izvršil splošen pritisk, naj znižajo cene, kar se je polagoma v dekretirani izmeri tudi izvršilo. Seveda bo morala Italija po tej poti še dalje, ker so njene državne finance zelo slabe: tri milijarde deficita za proračunsko leto 1933-1934. Glede našega denarstva je omeniti, da je bil ta mesec imenovan tudi posvetovalni odbor za denarstvo, ki že dalj časa zaseda in pripravlja material za sanacijo našega denarstva.

Maja 1934 so naši listi prinesli memorandum Društva vlagateljev v Zagrebu. Društvo vlagateljev zahteva diferenciacijo dolžnikov in upnikov ter poseg države z znatnimi sredstvi v pomoč denarnim zavodom. Dne 2. maja je bila podpisana trgovinska pogodba z Nemčijo, ki je pokazala, da so nam Nemci s pravičnim razumevanjem, da bodo pač sami več prodali, dovolili znatno več, kot smo pričakovali, za naš izvoz. Ta mesec se je govorilo tudi o nameravani valorizaciji zlatega zaklada in drugih valutnopolitičnih ukrepih, katere je pa finančni minister v inozemstvu demantiral. Sicer pa govorice o izpremembah v naši valutni politiki kar nočejo ponehati.

Dne 1. junija je stopila v veljavo nova trgovinska pogodba z Nemčijo. Objavljen je pravilnik za zamenjavo obveznic vojne škode. Narodna banka je

začela kupovati v večjem obsegu zlato domačo produkcije, ki je šlo prej vse v inozemstvo, sedaj pa pride v dobro naši kovinski podlagi. Finančni minister je predložil dva nova zakona: zakon o državnem računovodstvu ter zakon o državnem pravobranilstvu, ki sta bila že sprejeta in tudi uveljavljena. V Sloveniji je postalo aktualno vprašanje naše premogovne industrije, v kateri se je začel gladovni štrajk, pa je vendar prišlo do sporazuma med družbo in delavci. Žal še ni prišel danes čas, ko bo mogoče osvetliti vzroke teh dogodkov, spominjamo se, da je bilo konec maja rečeno, da ima Trboveljska toliko naročil, da ne bo treba omejevali dela, toda čez nekaj časa so to zagotovilo desavuirali dogodki. V zvezi s tem postaja vedno bolj aktualna tudi sanacija rudarskega zavarovanja, ki se nahaja v najtežji krizi in neposredno pred finančno katastrofo. V trgovinskopolitičnem pogledu nam je ta mesec omeniti, da nam je po obisku našega zunanjega ministra v Parizu Francija dne 20. junija dovolila znatno povečane kontingente za uvoz, kar je le pozdraviti, ker je bila francoska trgovinska politika doslej zelo ozkosrčna. Italija je morala vpeljati radi stalnega odтока zlata devizne omejitve in je tako morala slediti vzgledom drugih držav.

Julija 1934 je v ospredju zanimanja žetev. O njej so se razširjale različne nasprotujoče si vesti. Toda izkazalo se je, da so te vesti pretirane in da je žetev razmeroma dobro izpadla. Po uradnih podatkih je ceniti naš pridelek pšenice na skoro 20 milijonov met. stotov, od lani nam je pa ostalo pri pridelku 26 milj. stotov še nad dva milijona stotov razpoložljivega blaga. Za naš izvoz pšenice kaže ugodno. Koruza obeta sijajno letino. Hmelj pa kaže na slab pridelek radi suše in neenakega razvoja rastline. V zvezi z novo trgovinsko pogodbo z Nemčijo smo dobili tudi uredbo o izvozu in standardizaciji masti, ki naj prepreči, da bi na inozemske trge šlo slabo blago in kvarilo glas naši dobri kvaliteti. Uredba ima tudi namen doseči ugodne cene za naše proizvode. Nadalje smo dobili tudi uredbo o kontroli izvoza konj in so bile novelirane nekatere manj važne uredbe za izvoz naše živine. Privatni kliring je bil razširjen z uvedbo penga na naše borze. V mednarodnem gospodarstvu nam je omeniti, da so stopili dne 15. julija v veljavo tudi mednarodni sporazumi med Italijo, Avstrijo in Madjarsko, ki pomenijo za tri države udeležnice novo favorizacijo, ki gre zlasti na našo škodo. Z Italijo smo sicer skušali doseči ugodnejše pogoje za naš les na italijanskem trgu, toda radi političnega favoriziranja Avstrije nam Italija ni mogla dovoliti nobenih ugodnosti in so se pogajanja končala negativno. Za naše lesno gospodarstvo je važna določitev, da je naša država odpovedala tržaški sporazum, ki je imel namen regulirati konkurenco Avstrije, naše države, Rumunije in Rusije na italijanskem trgu.

Končno omenjamo, da je pripravljena novelizacija važnih gospodarskih uredb in zakonov, toda zaenkrat novi predlogi še niso predloženi javnosti in so neznane podrobnosti in je tako nemogoča ocena.

Gotovo najvažnejši dogodek v mesecu juliju pa je znižanje obrestne mere pri Narodni banki za pol odstotka. To da skupno z znižanjem v februarju cel odstotek. Z znižanjem obrestne mere pri Narodni banki se zniža tudi zakonita obrestna mera v naši državi za pol odstotka, kar pa žal v Sloveniji ne prihaja v poštev, ker je pri nas obrestna mera že itak znatno nižja kot v ostalih pokrajinah države in daleč pod zakonito višino, kar je pripisovati dobri organizaciji našega denarstva.

D. P.

T O I N O N O

Stečaji in prisilne poravnave v mesecu juniju 1934

Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za dobo od 1. do 30. junija 1934 sledečo statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo pretečenega leta):

1. Otvorjeni stečaji:

V Dravski banovini 1 (4), Savski 7 (2), Vrbovski 1 (—), Primorski 6 (4),

Drinski 4 (2), Zetski 2 (—), Dunavski 4 (7), Moravski 2 (4), Vardarski 1 (—), Beograd, Zemun, Pančevo 3 (1).

2. Razglašene prisilne poravnave izven stečaja:

V Dravski banovini 9 (5), Savski 9 (2), Vrbovski 1 (—), Primorski 3 (1), Drinski 1 (2), Zetski 1 (—), Dunavski 4 (1), Moravski 2 (—), Vardarski 2 (—), Beograd, Zemun, Pančevo 4 (1).

3. Končana stečajna postopanja:

V Dravski banovini 7 (5), Savski 7 (5), Vrbaski 2 (2), Primorski 5 (2), Drinski 6 (4), Zetski 1 (2), Dunavski 7 (11), Moravski 7 (6), Vardarski 10 (6), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (4).

4. Potrjene prisilne poravnave:

V Dravski banovini 12 (5), Savski 6 (10), Vrbaski 4 (6), Primorski 3 (4), Drinski 9 (4), Zetski 2 (5), Dunavski 6 (6), Moravski — (2), Vardarski — (4), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (6).

Stečaji in prisilne poravnave v mesecu juliju 1934

1. Otvorjeni stečaji:

V Dravski banovini 2 (6), Savski 5 (6), Vrbaski — (—), Primorski 2 (1), Drinski 4 (4), Zetski — (—), Dunavski 3 (3), Moravski 1 (1), Vardarski 4 (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (2).

2. Razglašene prisilne poravnave izven stečaja:

V Dravski banovini 11 (1), Savski 9 (2), Vrbaski 2 (1), Primorski 2 (1), Drinski 3 (—), Zetski 1 (—), Dunavski 9 (3), Moravski — (1), Vardarski 1 (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (—).

3. Končana stečajna postopanja:

V Dravski banovini 4 (4), Savski 6 (9), Vrbaski 2 (—), Primorski 3 (1), Drinski 4 (4), Zetski 1 (—), Dunavski 5 (4), Moravski 1 (2), Vardarski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (—).

4. Potrjene prisilne poravnave:

V Dravski banovini 9 (—), Savski 3 (8), Vrbaski — (—), Primorski 5 (2), Drinski 1 (1), Zetski 1 (2), Dunavski 2 (6), Moravski — (1), Vardarski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (4).

Gibanje trgovine v Dravski banovini

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je objavila podatke o gibanju trgovine za prvo polletje tekočega leta.

Gibanje prijav in odjav trgovskih obratov je bilo v poslednjih treh letih:

1932: 1096 prijav; 1521 odjav;

1933: 777 prijav; 2107 odjav.

V prvem polletju 1934 pa je bilo 357 prijav in 1031 odjav.

Skupno je bilo v letu 1932. do 30. junija 1934: 2203 prijav, a 4659 odjav. Razlika med prijavami in odjavami znaša v tem razdobju 2456.

To nazadovanje števila trgovin ni več proces čiščenja trgovskih vrst, marveč pomenja propadanje trgovine.

V tem velikem številu odjav, je mnogo trgovcev, ki so odjavili trgovino prostovoljno; še znatno več pa jih je obrate odjavilo pod pritiskom težkih gospodarskih prilik.

Naša žetev pšenice 1934

Ministrstvo za poljedelstvo je objavilo podatke o letošnji žetvi pšenice.

V banovinah, v katerih je gojenje pšenice posebno razvito, je znašala letošnja žetev: v Dunavski banovini 80 tisoč vagonov (1930: 120.467 vagonov); v Savski banovini letošnja žetev 38.000 vagonov, 1933 pa 42.342 vagonov, v Moravski banovini letošnja žetev 16.000 vagonov, 1933 — 25.469 vagonov, v Vardarski banovini letošnja žetev 20.000 vagonov, 1933 — 20.783 vagonov; v Drinski banovini letošnja žetev 20.000 vagonov, 1933 pa 25.206 vagonov.

Dravska banovina je pridelala v letošnji žetvi 5.600 vagonov pšenice, napram 6.339 vagonov v letu 1933. Pridelak pšenice je v naši banovini v letu 1934. za 11,6 odstotka manjši od pridelka v letu 1933.

Ostale banovine so pridelale v letošnji sezoni povprečno po 4.700 do 8.000 vagonov, napram 6.300 do 11.000 vagonov v letu 1933.

Celokupna žetev pšenice znaša v letošnji žetvi, po oceni ministrstva za poljedelstvo okrog 198.000 vagonov, napram 263.456 vagonov v letu 1933. Letošnja žetev je torej za 25 odstotkov manjša; je torej slabša srednja žetev.

Iz statistike trgovskih in obrtniških organizacij v naši državi

Po podatkih, ki jih je zbrala zagrebska zbornica za trgovino in industrijo, je bilo 1. marca t. l. v naši državi: 1004 gospodarskih združenj; od teh je bilo 740 skupnih, 264 pa strokovnih. Včlanjenih je bilo v teh združenjih 273.115 članov in sicer:

V obrtniških združenjih: 139.897, v trgovskih združenjih 99.341, v gostilničarskih združenjih 31.059 članov.

Na področju Zbornice za TOI v Ljubljani je bilo 254 združenj s 43.332 člani, v področju Zbornice v Novem Sadu 110 združenj s 30.729 člani, v področju beograjske trgovske zbornice 96 združenj z 20.928 člani, v področju beograjske obrtniške zbornice 87 združenj z 32.000 člani. V področju Zbornice za trgovino in industrijo v Zagrebu je bilo 54 združenj z 18.247 člani; obrtniška zbornica v Zagrebu pa 53 združenj z 19.256 člani.

V področju zbornice v Skoplju je bilo 44 trgovsko-industrijskih združenj z 9.856 člani, obrtniških pa 38 združenj z 11.609 člani.

V področju Zbornice v Sarajevu je obstajalo 38 obrtniških združenj z 9.329 člani in 1 združenje trgovcev s 543 člani.

V področju Zbornice v Osijeku je bilo 20 obrtnih združenj z 11.198 člani ter 19 trg.-ind. združenj s 5.989 člani.

Beograjska industrijska zbornica je imela 4 združenja s 539 člani.

Letošnji hmeljski pridelek

Dr. Oto Hartig* poroča v praških listih cenitev o letošnjem pridelku hmelja v Evropi: Nemčija 110.000 stotov (lani 166.400), Češkoslovaška 110.000 (124.000), Francija 36.000 (33.200), Poljska 28.000 (33.000), Jugoslavija 22.000 (32.000), Belgija 18.000 (16.500), druge dežele brez Rusije in Anglije 2000 (2000). Letošnji pridelek v višini 326.000 stotov je za približno 80.000 stotov manjši kot je bil lanski, dočim se ceni letošnja poraba na 457.000 stotov proti 426.000 stotom v preteklem letu, in sicer zato, ker je prvič poraba piva v kontinentalni Evropi narasla za 5 odstotkov in se drugič računni z izvozom vsaj 20.000 stotov v Anglijo in Zedinjene države. Vsled tega upajo na ugodne cene.

Statistike obveznega brezposelnega zavarovanja

Avstrija: 401.000 v marcu leta 1933.; 300.000 v decembru 1933.; 352.000 v marcu 1934.

Vel. Britanija: 2.9 milijona v marcu 1933.; 2.3 milijona v decembru 1933.; 2.34 milij. v marcu 1934.

Nemčija: 5.6 milijona v aprilu 1933.; 3.7 milij. v decembru 1933.; 2.8 milij. v aprilu 1934.

Holandija: 233.000 v marcu 1933.; 152.000 v decembru 1933.; 187.000 v marcu 1934.

Švica: 125.000 v februarju 1933.; 75.000 v oktobru 1933.; 108.000 v februarju 1934.

Češkoslovaška: 300.000 v februarju 1933.; 214.000 v novembru 1933.; 264.000 v februarju 1934.

Gradnja cest iz lesa

Po vojni je postal radi znatno zvišaneja osobito avtomobilskega prometa, problem gradnje cest jako aktualen. Izumili so nov gradbeni material, ki je odpornejši.

Med ostalim gradbenim materialom, s katerim napravljajo poizkuse, se je pokazal les kot jako dober in pripraven. Za našo državo, ki je bogata na lesu, je to važno, ker bi mogli tudi pri nas graditi take ceste.

V novejšem času so pričeli v nekih severnih državah, zlasti pa na Danskem, graditi ceste iz lesa in to na sledeči način: Polagajo okrogle rezane kose in sicer tako, da med njimi ostanejo luknje, ki se izpopolnijo potem z lesenimi vložki. Obseg teh lesenih kosov je 10—14 cm. Ko je les položen in so izpolnjene luknje, se vsa površina s težkim valjarjem močno povalja. Da les ne gnije, ga impregnirajo na ta način, da ga polijejo z vodo in posujejo s kako vrsto soli za impregniranje. Površino polijejo nato z vročo raztopino bitumena in tera. Da cesta ni pregledka, jo posujejo s peskom in jo zvaljajo.

Tako zgrajene ceste so jako elastične, trajne in odporne. Ker les ni stisnjen, cesta ne nabrekne in ostane ravna.

Ta način gradnje cest pa je tudi jako poceni. V Nemčiji, kjer je les sorazmerno drag, stane 1 m² take ceste 3.50 do 4.50 marke. Za gradnjo takih cest se more uporabljati bukov, jelov, smrekov in sličnih les, ki ga imamo v naši državi v izobilju.

Sueški prekop javlja večji promet

Družba Sueškega prekopa priobčuje polletno poročilo, ki javlja za prvo letošnje polovico večji promet kot za isto lansko polovico. Promet po prekopu je bil letos s 15,920.000 brutoregister-tonami za 976.000 ton večji kot lani v isti dobi. Blagovni promet je narastel za 935.000 ton na 14 milijonov ton. Prirastek se na obe prometni strani enako razdeli; ena vodi iz Sredozemskega morja v Rdeče morje, druga gre v obratni smeri. Okoli 79 odstotkov prirastka gre na trgovski in poštni promet. Od 976.000 ton večje tonaže pride 770.000 ton na navadne trgovske ladje, 206.000 ton pa na ladje z motornim (bencinskim) pogonom, ki so dvignile svojo tonažo na 2,979.000 ton. Razdelba glavnih držav je bila sledeča:

Država	1. pol. 1933	1. pol. 1934
Anglija	8,122.000	8,563.000
Nemčija	1,356.000	1,500.000
Holandija	1,173.000	1,339.000
Francija	1,013.000	1,037.000
Italija	826.000	1,037.000
Norveška	667.000	742.000
Japonska	481.000	625.000

Vse navedene države so promet povečale, in sicer Anglija samo za 5,4%, Nemčija za dobrih 10%, Holandija za dobrih 14%, Francija samo za 2,3%, Italija za 25%, Norveška za 11,2% in Japonska za 30 odstotkov. Absolutni prirastek je sicer pri Angliji še zmeraj največji, a relativno sta Japonska in Italija daleč pred drugimi.

Motorizirani svet

Po statističnih podatkih ameriškega trgovskega ministrstva je znašala svetovna produkcija avtomobilov v preteklem letu 2,716.000 voz proti 1,977.000 avtomobilov v letu 1932.; to pomeni 37 odstotni napredek. Produkcija posameznih dežel je bila sledeča:

Država	1932	1933
Zed. države	1.371.000	1.960.000
Anglija	244.000	281.000
Francija	171.000	192.000
Nemčija	50.000	106.000
Kanada	61.000	66.000
Rusija	27.000	50.000
Italija	29.000	42.000

Vse navedene države razen Rusije, ki mora še uvažati, so avtomobile tudi izvažale. Izvoz je bil sledeči:

Država	1932	1933
Zed. države	65.000	107.000
Anglija	40.000	52.000
Francija	19.000	25.000
Kanada	13.000	20.000
Nemčija	11.000	13.350
Italija	6.500	7.400

Kakor vidimo, sta i produkcija i izvoz v vseh imenovanih državah v preteklem letu narasla, čeprav ne povsod enakomerno.

Brazilska kava in argentinski krompir

V gospodarskem letu 1. julija 1933 do 30. junija 1934 je izvozila Brazilija 15,120.000 vreč kave, od tega iz Santosa 11,330.000 vreč. V prejšnjem gospodarskem letu je znašal ves izvoz kave 11,450.000 vreč; torej je bilo zadnje leto dosti boljše. V Braziliji sedaj vneto razmotrivajo vprašanje, kako bi zamenjali kavo za argentinski krompir. Ker bo pridelek krompirja v Argentini letos posebno obilen, je argentinskim producentom izredno veliko na tem, da ga potom zamenjalne kupčije spravijo v

Brazilijo. Brazilcem bi pa tudi ne bilo treba toliko kave sežigati. V sedanjem času deviznih in drugih gospodarskih težkoč je postala izmenjalna kupčija že kar običajna in beremo vsak dan kaj o tem. Zdi se nam, da smo prišli nazaj v stare čase, ko denarja še niso poznali in je bila vsa trgovina samo izmenjalna.

Samopomoč francoske bombaževe industrije

Že v člankih o prodiranju Japonske smo govorili, da se francoski tekstilni industriji slabo godi. Zmeraj se je obračala na vlado za pomoč, a ni nič dosegla. Sedaj se je odločila za samopomoč. Je bil pač že skrajni čas. Kajti sedanje prodajne cene krijejo samo okoli 70 odstotkov obratnih stroškov, razen pri surovem bombažu. Ne zasluži se niti obrestovanje in amortizacija glavnice. Približno petina vseh bombaževih predilnic in tkalnic je ali insolventna ali pa pod nadzorstvom. Pri trdkah, ki se še držijo, počiva 850.000 vreten (9 odstotkov vseh) in 12.500 stativ (6 odstotkov).

Kako si skušajo pomagati? V Alzaciji-Loreni so se pred kratkim vse bombaževe predilnice združile v zvezo, ki naj izvede enotno ureditev produkcije za svoje člane. Takoj nato so pričele severofrancoske bombaževe predilnice s produkcijsko ureditvijo, ki naj določi količino produkcije in število delovnih ur. Tudi drugod so prešli k ureditvi produkcije. Nova organizacija francoske bombaževe industrije se bo izvršila postopoma. Najprvo bodo ustanovili okrajne kartele, in sicer za severofrancosko, normansko in alzaško-lorensko produkcijsko okrožje. Alzaška produkcijska Zveza obsega že sedaj okoli 80 odstotkov vseh zadevnih obratov, in o približno enakih odstotkih poroča severofrancoska Zveza. Drugi korak naj bo združenje okrajnih kartelov v državno Zvezo, v katero naj vstopijo tudi sedaj še izven kartelov stoječe trdke. To so take trdke, katerim vsled njih boljše prodajne organizacije splošna produkcijska ureditev ni ravno posebno všeč. Obstoji pa upanje, da se bo dosegel sporazum tudi s temi trdkami, s čimer bi zadobil vsedržavni kartel trdno podlago, na kateri bi bilo mogoče delati naprej.

DRUŠVETNE VESTI

XXXIV. redni občni zbor Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani

se je vršil v petek dne 6. julija 1934 zvečer v posvetovalnici Združenja trgovcev v Trgovskem domu z naslednjim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo preglednikov računov.
5. Volitve odbora, društvenega razsodišča ter dveh preglednikov računov.

6. Določitev ustanovnine, članarine in pristopnine za leto 1934.

7. Samostojni predlogi.

Samostojne predloge je naznaniti pet dni pred občnim zborom pismeno društvenemu predsedstvu.

Občni zbor je otvoril predsednik dr. Fran Windischer, konstatiral sklepčnost in predlagal udanostno brzojavko Njega Veličanstvu kralju, ki se je glasila: »Občni zbor Trgovskega društva Merkur v Ljubljani prosi Vaše Veličanstvo, da sprejmete zagotovilo iskrene udanosti. Bog živi Vaše Veličanstvo in ves naš kraljevski dom. Predsednik doktor Fran Windischer«. Iskreno je pozdravil zborovalce, zlasti pa zastopnike našega časopisja in prosil, da bi še v nadalje ohranili društvu svojo naklonjenost. Nadalje je pozdravil zastopnika ljubljanskega Združenja trgovcev predsednika Karla Sossa in tajnika Lojzeta Šmuca ter predsednika društvenega razsodišča dr. Ferdinanda Majarona. Nato je sporočil pozdrave podpredsednika Josipa J. Kavčiča, ki se občnega zbora ni mogel udeležiti. Za overovatelja zapisnika je imenoval Josipa Kreka in Antona Agnola.

Sledilo je predsednikovo poročilo in priobčujemo njegov govor na uvodnem mestu v 8. številki »Trgovskega Tovariša« z naslovom: Od rojenic do današnjih dni.

Uvodno besedo društvenega predsednika so zborovalci nagradili s pristrčnim aplavzom.

Nato je podal društveni tajnik Anton Agnola naslednje tajniško poročilo.

Močno vezano knjigo društvenega življenja hočemo zopet danes odpreti pred vami. Posamezne bele lističe, popisane z miselno tvorbo našega duha, prizadevanja in ugibanja, povezali smo v žive platnice naše skupnosti in dobre volje, katere lastnosti naj že od daleč izražajo živo vsebino tega dela. In če se nahajamo v kaosu nevšečnih razmer, v času človeške borbe v svetovni preorientaciji, v trenutkih ko pozabljamo, da človek človeku sadi trnje na poti v dobro prijateljstvo, tedaj radi odpremo to našo knjigo. Poglavja tu notri pa glasijo popolnoma drugače. Iz vrstic ne sika zla zamisel ali strasten izraz ene same volje, ni plamteče zavisti ne hrupnega zmagoslavja. Odkrito so pisani odstavki, iz katerih odseva živa volja do lepega in koristnega. Stavek za stavkom veže izraz dela za skupnost. Dobro zavest preliva vsaka beseda. Le ta način je mogoče, da ostane naša društvena vez trdna in nerazdružljiva. Seveda, vsako še tako dobro razpoloženje se skali. Tudi v našo knjigo smo zapisali kak

dogodek, katerega je rodil ta ali on pojav neustrazajoč našim načelom, pa to so le male motnje, preko katerih moramo v našem prizadevanju. In če bode v naslednjem čuli morda nekaj, kar ni ubrano z vašo zamislijo, ni usmerjeno v pot vašega hotenja, tedaj ne zamerite tega, vedite pa, da je bilo naše prizadevanje, da v čim večji meri zadostimo vsem načelom, katera nam nalaga ta naša najstarejša stanovska organizacija, iz katere vedno odseva korenitost, delo in neomajano prijateljstvo.

Predno vam prečitam posamezna poglavja, naj se spominjam vseh onih članov, kateri so nas v času od našega zadnjega občnega zbora zapustili, pa vas naprošam, da se v znak sožalja dvignemo.

Premинуli so: 17. julija 1933 g. Franc Adamič, prokurist v Ljubljani, odbornik društva; 14. avgusta 1933 g. Marko Banda, trgovski sotrudnik; 14. septembra 1933 g. Pavla Žlebnik, blagajničarka; 28. septembra 1933 g. Maks Vale, trg. v Št. Jerneju; 15. februarja 1934 g. Josip Malenšek, ravnatelj Kmetijske posojilnice v Ljubljani, preglednik društvenih računov; 20. aprila 1934 g. Anton Pintar, tajnik v Ljubljani.

Vsako leto nam neizprosna usoda ugrabi dobre in zveste prijatelje iz naše srede. Delo in trud sta jih povezala v človeško družbo, stanovska zavest in lepa misel pa sta jih dovedla tudi v naše vrste. Zato tudi ne tone v naših srcih spomin za nje. Slava jim!

Dovolite mi sedaj, da vam povem nekaj o poglavjih naše društvene knjige.

Pazno in budno vodimo našo posredovalnico za delo. Namenjena je vsem onim, katere so današnje trde razmere siloma odvedle od kruha in zaslužka. Radi čujemo njih težnje in želje, trudimo se, v kolikor nam je mogoče, da iščemo in zbiramo evidenco prostih mest. Seveda je ponudba prevelika in možnost nameščenja neznatna. Dobro vemo, da nismo sami poklicani za to veliko delo, pa vseeno nas vodi dobra zavest, da smo tudi med onimi, kateri so si nadeli to veliko nalogo pomagati svojim bližnjim. Žal ne beležimo tu presenetljivih uspehov, vedno pa smo pripravljeni svetovati in storiti najboljše onim, kateri se bodo obrnili do nas. Poslovnih števil smo zabeležili 60. Za prosta mesta smo razposlali 112 obvestil. Prostih mest nam je bilo javljenih 29. Pribitek poslovalnice je znašal Din 334.75. Popularnost te naše poslovalnice hočemo, zvesti načelom, obdržati v vsej svoji veljavi še naprej, zato pa imamo prošnjo do vas, da nas vsi, kateri delo delite, podprete, a vsi, ki delo išče, obrnite se na nas.

Tesno povezan s posredovalnico je naš podporni sklad. Ni skoro dneva, da ne trka na naša vrata, onemogel član, sotrudnik, kateremu je val časa iztrgal iz rok možnost zaslužka. Bledi in od brige so zarezani obrazi vseh onih, ki nam pripovedujejo svojo usodo. V dolgih poročilih tolmačijo zopet zunanji člani svojo obupno borbo v trpkem času. Vse to čuje naše uho in tudi naše srce. Pravi zaklad smo si ustvarili z našim fondom.

(Dalje prih.)

Dolgoletni član Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani gospod Emil Christof, poslovodja in sin ravnatelja znane trgovske zasebne šole, obhaja pri veleugledni tvrdki P. Magdić svoje desetletno službovanje. Iskreno čestitamo!

Trgovsko društvo »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani vabi svoje člane, da pristopijo kot člani k društvu »Rdeči križ«. Redni člani plačujejo letno članarino Din 24.—, podporni pa Din 6.— letno.